

Српска деца из региона посетила матицу

4.
СТРАНА

8.
СТРАНА

Симболика ивањских венаца

5.
СТРАНА

Интервју: Милан Мицић

5.
СТРАНА

Мађарбоја у знаку српског фолклора

ПОЛИТИКА

Актуелни геополитички односи

Мађарска ће имати гас, али по високој цени

Виктор Орбан позива Брисел да „схвати да је направио грешку“, пошто су се, како истиче, санкције Русији показале као контрапродуктивне. Ембарго, сматра мађарски премијер, тренутно више штети Европи, него Русији.

Европска историја је ушла у „еру рата“ и људи ће морати да се боре за ствари које су до сада узимали здраво за готово, рекао је премијер Виктор Орбан крајем прошле недеље у интервјуу државном Кошут Радију.

„Нико није мислио 24. фебруара да рат између Украјине и Русије неће бити само сукоб, већ ће означити крај једне ере и увод у нову еру рата у европској историји. Осим на фронтима, рат се води и у светској економији, а посебно у европској, што показује и раст цена енергената“, каже Орбан.

Он сматра да ће се „водити једна велика битка за енергетске ресурсе, трошкове живота и приступачне трошкове комуналних услуга“, а да ће друга вероватно бити борба за радна места, „јер политика санкција и рат гурају европску економију у рецесију“.

Док се Мађарска и даље суочава са недостатком радне снаге, Орбан је саветовао све који имају посао да га цене и учине све што могу да га задрже, јер се очекује да ће следећи месеци донети економску рецесију у Европи“. Струја је због рата поскупела пет пута, а гас три пута, рекао је он.

Орбан је позвао Брисел да „схвати да је направио грешку“, пошто су се санкције Русији показале као контрапродуктивне. Оне, сматра премијер, тренутно више штете Европи него Русији: „Мислили су да би могли да скрате рат санкцијама, јер би слабљење Русије донело брзе резултате, али рат се наставља. Док ће неке земље морати да се суоче са недостатком енергетских ресурса, Мађарска ће имати гас, али по веома високој цени“, рекао је.

Када је реч о односима са Бриселом, функционери и посланици вла-

дајуће странке у Мађарској жестоко критикују најновији извештај Комитета Европског парламента за грађанске слободе, правосуђе и унутрашње послове (ЛИБЕ), у коме се констатује даље назадовање Мађарске у многим областима које Брисел представља као ЕУ вредности.

Посланици владајућег Фидеса и демокришћана одбацили су на прошлонедељном заседању парламента као „лаж“ нацрт извештаја Комитета Европског парламента за грађанске слободе, правосуђе и унутрашње послове (ЛИБЕ) којим се критикује Мађарска. Више од деценије, европска левица није успела да прихвати да је демокришћанска влада која заступа националне вредности увек бирана „изнова и изнова“, рекао је посланик Фидеса Балаж Хидвеги на конференцији за новинаре у Бриселу. Извештај француске левичарке у Европском парламенту Гвендолин Делбос Корфилд, додао је „бројним лажима представљеним у извештајима извештајца Руија Тавареса и Јудит Саргентини“.

У нацрту извештаја ЛИБЕ о стању

владавине права у Мађарској, усвојеном са 47 гласова за, 10 против и 2 уздржана, каже се да је „Мађарска у великом ризику од кршења европских вредности на намеран и систематски начин“, што је Хидвеги назвао „ужасним“. Истим изразом је оквалификовао и „то што је у време када се Европа суочила са економском кризом због рата у Украјини у комбинацији са растућим ценама енергије и хране, све што је европска левица могла да уради јесте да покрене још један напад на Мађарску“.

„Њихов циљ је да спрече Мађарску да постигне споразум са Бриселом о приступу фондовима ЕУ за опоравак на које има право“, рекао је он и уједно критиковао ЕУ посланицу ДК Клару Добрев и Ану Донат из Моментума због „помагања у тим напорима“. Хидвеги је рекао да је извештај, поред „већ познатих оптужби и лажи, пун апсурда, од којих је један да је Мађарска усвојила драконске законе против новинара“. Он је додао да у Мађарској „свако може да пише и каже шта хоће“.

„ИМАМО ПРОБЛЕМ НА ЈУЖНОЈ ГРАНИЦИ“

Премијер Орбан је истакао да се војни развој мора убрзати два или три пута и да ће у наредних неколико дана потписати указе којима се дају додатни ресурси војсци.

„Имамо проблем на јужној граници, где ситуација постаје све тежа. У садашњим околностима, био би луксуз користити војнике за заштиту границе, а полиција није у стању сама да се избори. Многи полицајци из других делова земље су већ пребачени на границе. Указ о формирању специјалних јединица, тзв. „граничних ловаца“, могао би да буде потписан већ данас поподне“, додао је, у интервјуу Кошутовом радију.

Сасијанак Љубомира Алексова и Естер Виталош

У сусрет великом јубилеју помашке српске цркве

На састанку Љубомира Алексова, представника Срба у Мађарском парламенту и др Естер Виталош, државне секретарке Министарства културе и иновација, одржаном прошле недеље, било је речи о више пројеката из области културе, са посебним акцентом на Сентандреју и њену околину.

Иницијатор састанка био је Љубомир Алексов, имајући у виду да је др Естер Виталош и државни секретар, али и посланик Сентандреје и околине и да је то подручје посебно значајно када је реч о српској култури.

„Разговори су вођени о могућој сарадњи и заједничким активностима, а најзначајнија тема о којој смо разговарали била су средства и евентуална помоћ за обнову помашке српске цркве, која ускоро обележава 300

година постојања. Од државе и града средства су добијена, али још недостаје око 10 милиона форинти, да би се обнова храма завршила. Било је такође речи и о неким заједничким акцијама везаним за српску заједницу у Сентандреји и околини“, рекао је Алексов у разговору за наш лист.

Естер Виталош је, како је истакао, велики пријатељ Срба и понудила је максималну помоћ ресорног министарства, поводом планиране посете српског патријарха Порфирија, у сеп-

тембру. Такође, државна секретарка је обећала да ће присуствовати литургији у недељу, 4. септембра, у Сентандреји, коју ће служити патријарх Порфирије.

Од нашег саговорника сазнајемо и да је госпођа Виталош велики љубитељ српског фолклора и помашког

КУД-а „Опанке“ и да је присутна на многим манифестацијама у Помазу, Калазу и Сентандреји.

„Врло је заинтересована, позитивно се односи према српској заједници и увек је отворена за сарадњу и помоћ“, каже Љубомир Алексов.

К. П.

Синиша Мали о тасном аранжману

Србија уплатила Мађарској аванс од 250 милиона евра

„Захваљујући нашим пријатељима из Мађарске, успели смо да обезбедимо додатних 500 милиона кубика гаса које ћемо ускладиштити у два складишта у Мађарској, а купујемо од две њихове фирме, једна је МЕТ, а друга МВМ која је у Мађарској исто што и код нас ЕПС“, каже српски министар финансија Синиша Мали.

Синиша Мали и Петер Сијарто

Србија за домаће потребе купује гас који се складишти у Мађарској и већ је уплаћен аванс у износу од 250 милиона евра.

„Захваљујући нашим пријатељима из Мађарске, успели смо да обезбедимо додатних 500 милиона кубика гаса које ћемо ускладиштити у два складишта у Мађарској, а купујемо од две њихове фирме, једна је МЕТ, а друга МВМ која је у Мађарској ис-

то што и код нас ЕПС. Дакле, од сваке од њих купујемо по 250 милиона кубних метара гаса и већ смо платили аванс око 250 милиона евра“, рекао је за Танјуг министар финансија Синиша Мали.

Најавио је да ће договорених 500 милиона кубика гаса бити ускладиштено у Мађарској до 1. октобра и да ће нам онда, као што је најављено, бити на располагању по три милиона

кубних метара тог гаса дневно у октобру, затим у новембру, децембру, јануару и фебруару по шест милиона кубика гаса дневно и у марту три милиона кубних метара гаса дневно.

Мали је подсетио да је Србија већ обезбедила на основу договора председника Александра Вучића и Владимира Путина гас по повољнијој цени.

Министар је најавио и да ће део складишта у Банатском Двору бити потпуно напуњен у наредних двадесетак дана.

„Та три извора обезбедиће довољно гаса за домаћинства и привреду како бисмо прегурали ову зиму“, нагласио је министар.

Када је реч о струји, Мали каже да су и ту велики изазови како обезбедити довољне количине за зиму, с обзиром да ЕПС не производи довољно угља.

„Потписали смо 11 уговора, када је у питању куповина угља од разних рудника из разних земаља. Полако, али сигурно тај угаљ стиже у Србију, а преговарамо и са нашим кинеским пријатељима о набавци милион тона додатног угља, како би на стовариштима ЕПС имали довољно угља за било коју ситуацију током зиме. Такође, размишљали смо и о куповини струје унапред, путем форварда и фјучерса и већ смо неку струју и купили и онда иде сукцесивно плаћање“, навео је Мали уз напомену да је држава набавила и довољно мазута.

Он каже да је држава набавила довољно и мазута и да је пре неколико дана договорена набавка још 28.000 тона мазута, како би се побољшао квалитет сагоревања угља у термоелектранама ако то буде потребно.

Министар финансија је када је сирово нафта у питању подсетио да је донета уредба о контроли цена нафте и деривата, која се стално обнавља и мења.

„Радимо све што је у нашој моћи да исконтролишемо цену горива, дизела и бензина тако да не буде великих скокова и тако заштитимо грађане и њихов животни стандард“, рекао је Мали Танјугу.

Истакао је да држава није ни ту дозволила да инфлација неконтролисано расте и да су зато ограничене цене и смањена акциза, као и да је држава преузела и тај терет кризе на себе, како би обезбедила стабилне и ниже цене горива на пумпама.

„У овом тренутку је снабдевање нафтом и дериватима стабилно. Плашили смо се да ли ће због контроле цена бити несташнице, али сваке недеље преговарамо и разговарамо и са МОЛ-ом и са ОМВ-ом и НИС-ом и свима који учествују на тржишту нафте и нафтних деривата и то за сада добро функционише“, навео је Мали.

Додаје да цене горива код нас немају велики утицај на инфлацију, иако су у целој Европи отишле у небеса. „Немамо ни несташнице, тако да мислим да смо и ту урадили добар посао“, нагласио је Мали.

Каже да је велики број изазова пред целим светом и да нас све чека тешка зима и напомиње да је ово трећа кризна година, а које су обележили пандемија, прекид ланца снабдевања, раст цене енергената, сукоб у Украјини и друго, што све утиче и на нашу земљу. „Ми смо још прошле године почели да се бавимо свим стварима неопходним како би преузели са што мањим последицама које доноси ова криза у свету. Сада је лето и мало ко размишља како ће бити зими, али ми размишљамо, то нам је посао. И видимо рачуна да све енергенте, сирову нафту, гас, струју, угаљ, мазут и све друго неопходно за зиму обезбедимо у одговарајућим количинама и на одговарајући начин“, навео је Мали. ■

Прекогранични пројекат Србија-Мађарска

Заједничка акција за унапређење спортске сарадње

У новосадском хотелу „Шератон“ представљен је пројекат „Спортско унапређење бокса у прекограничном региону Србије и Мађарске – 'Кросбокс' (Crossbox)“. Носилац пројекта је Покрајински секретаријат за спорт и омладину у сарадњи са мађарском непрофитном организацијом „DJI“ из Сегедина.

Укупна вредност пројекта је 193.385 евра који је суфинансирала Европска унија путем програма за прекограничну сарадњу „Interreg – IPA“ са 164.547 евра. Пројекат ће трајати 18 месеци, а обухватиће стварање заједничке базе података о броју клубова и условима у којима тренутно функционишу како би се предузеле адекватни кораци ка побољшању спорта у европској регији која је последњих деценија показала негативну тенденцију не само по резултатима, већ и броју младих

који се одлучују за бављење овим спортом.

„Планирано је да се организују и три семинара који ће бити организовани у Покрајини. Имаћемо и промоцију овог пројекта на новосадском Сајму спорта, као и организовању по једног међународног турнира у Србији и Мађарској“, истакао је говорећи о значају овог пројекта за развој бокса у пограничним регијама Србије и Мађарске на отварању прве конференције у Новом Саду, покрајински секретар за спорт

и омладину Дане Баста. „Ово је велики заједнички корак ка омасовљењу и подизању квалитета српског и мађарског бокса. Осим тога, ово је велики изазов за обе стране који би требало да допринесе унапређењу не само тренерског кадра већ ће обухватити и стручњаке из области спортске медицине, исхране, пратећих послова и служби које ће допри-

нети што квалитетнијим условима за рад у постизању врхунских спортских резултата“, каже Миклош Кошо представник непрофитне организације „DJI“ из Сегедина.

Један од приоритетних циљева поменутог пројекта је опремање боксерских клубова из пограничног региона неопходном опремом и реквизицима. ■

Дане Баста и Миклош Кошо

СУСРЕТИ

Акција зближавања са мајшицом

Деца из региона посетила српске знаменитости и институције

Током боравка у Србији, од 10. до 14. јула, тридесет шесторо српске деце из региона, посетило је Сремске Карловце, манастире на Фрушкој гори, Нови Сад и Београд, у организацији Фонда за избегла, расељена лица и за сарадњу са Србима у региону. Циљ посете деце, међу којима су били и малишани из Мађарске, био је упознавање са српском историјом, језиком и културом.

Председник Србије Александар Вучић угостио је српску децу из Хрватске, Мађарске и Словеније, која су боравила у посети

Србији. Вучић је у згради Председништва организовао пријем за више од 30 српске деце из три земље, која су учествовала у трећем летњем Кампу

ПРИЈЕМ И У ВЛАДИ ВОЈВОДИНЕ

Председник Покрајинске владе Игор Мировић био је такође домаћин малишанима из Словеније, Хрватске и Мађарске, учесницима трећег летњег Кампа за српску децу из региона. Пожелевши им добродошлицу у Србију и Војводину, Мировић је рекао да током ове посете имају прилику да виде све оно што не могу у државама из којих долазе: традицију народа коме припадају и српске великани у култури, уметности и образовању.

„Имате прилику да чујете и видите одакле су великани српске историје, одакле су полазили и докле су стизали у својој мисији ширења нашег језика, писма, културе. Управо по томе је Војводина као део Србије позната“, казао је Мировић.

Мировић је децу упознао и са радом Покрајинске владе и карактеристикама Војводине, која је, како је навео, позната по томе што у њој складно живе бројне нације.

„Верујем да ћете, упознајући овај крај, стећи успомене које ћете читав живот носити у срцу“, рекао је он и поручио им да је најважније да уче и граде мир и пријатељство са вршњацима у земљама и местима из којих долазе.

МЕЂУ ПОСЕТИОЦИМА И ГРУПА ЛОВРАНСКЕ ДЕЦЕ

Међу децом која су учествовала у четвородневној посети Србији, били су и ученици Српске школе у Ловри, која ради као подружница будимпештанског Српског образовног центра „Никола Тесла“. Далибор Киш, Дарко Карагић, Мира Черна, Балинт Вишки и Јанка Харант, у пратњи учитељица Аните Шухајде и Гордане Карагић.

У изјави за наш лист, Анита Шухајда је рекла да је њихов боравак у Србији био испуњен разноврсним програмима и посетама, да су деца имала срдчан дочек од стране државних функционера и да су добила много поклона, укључујући и таблете од председника Вучића. Она такође сматра врло значајним и то што су деца из Мађарске имала прилику да упознају своје вршњаке из Хрватске и Словеније.

за српску децу из региона, пожелео им добродошлицу, а предао им и пригодне поклоне.

Председник Србије Александар Вучић изјавио је да је Србија „прибежиште сваком добром човеку и сваком Србину“ и да у њој има места, посла и љубави за све, без обзира где ко живи. Вучић је током пријема који је организовао за српску децу из Хрватске, Словеније и Мађарске, нагласио да зна колико су деца поносна на Теслу, јер је он српског рода и што се поноси својим родом, писмом и српским језиком, и што је волео и поштовао свој народ. Нагласио је да државне границе не смеју

да буду ограничавајући фактор за културне и језичке домете једног народа. Вучић је указао да „данас више не правимо разлику ко је Србин и ко је одакле дошао“ већ да је важно да чувамо своју културу и језик.

Он је деци рекао да су Србија и Београд увек њихова кућа и да када год помисле да немају „ту другу или прву кућу“ треба да знају да ће врата Србије увек бити отворена за њих. Државне границе које данас постоје не смеју да буду ограничавајући фактор за културне, језичке и све друге домете једног народа, поручио је данас председник Александар Вучић обраћајући се српској деци из Хрватске, Мађарске и Словеније, који бораве у посети Србији.

„Много сам срећан што данас могу да вас примим у Председништву. И када вас видим у мајицама са ликом Николе Тесле, знам колико сте ви поносни и свако од нас, што је Никола Тесла

српског рода, и што се једнако као и ви поносимо српским родом, писмом и српским језиком, баш као што је и Тесла волео и поштовао свој језик, писмо и свој народ“, рекао је Вучић.

Председник је нагласио да се данас не прави више разлика одакле је дошао који Србин, већ је важно само да чувамо свој језик и културу. „Неки други народи, попут Немаца и Руса, у најтежим тренуцима историје, успевали су да чувају националну самобитност, независност, и самосталност љубоморно штитећи и чувајући свој језик и писмо. Живите у различитим местима, али како год да окренете Србија и Београд су увек ваша кућа. Када год помислите да немате ту другу, или прву кућу, увек знајте да је имате и да ће њена врата увек бити отворена“, поручио им је.

Вучић је деци пожелео да уживају у најлепшем Храму Светог Саве, најлепшем храму у свету, да обиђу и друга места која ће им се свидети, и да увек долазе у Србију, да је воле колико Србија воли њих:

„Верујем да ћете имати малу корист и сећање на дане проведене овде, и да ћете се у Србију увек враћати. Хвала свима који у Хрватској, Словенији, Мађарској чувају српски језик и ћирилично писмо. Много сам срећан што један део свог радног времена могу да проведем са вама“.

У име својих другара, председнику се обратила Оливера Ђукић из Бијелог брда, места у Словенији, и захвалила се на добродошници и гостопримству.

Премијерка Србије Ана Брнабић такође је угостила српску децу из Хрватске, Словеније и Мађарске.

– Увек сте добродошли у Србију и драго ми је што сам видела да се овде осећате као код куће. Поносна сам што на овај начин негујемо односе са нашим најмлађима и то ћемо наставити да чинимо и у будућности – написала је Ана Брнабић на Инстаграму.

Премијерка се дружила са децом у Влади Србије, где су обишли салу у којој се одржавају седнице владе, као и собу са поклонима.

Д. А.

Војвођански мелос у Баји

ТРАДИЦИЈА

Бајска тамбурашка ноћ

У организацији Културног центра бачких Хрвата, у дворишту те уста нове у Баји одржана је „Тамбурашка ноћ“, у склопу које су се представили млади тамбураши и хармоникаши бајске Основне уметничке школе „Dapubia“, као и Ансамбл „Руже“ из Суботице.

Музичари из Србије су извели једноипочасовни програм, у којем је предњачио репертоар базиран на војвођанском мелосу, музици панонске равнице, протканом народним и староградским песмама, а било је и познатих хитова хрватске забавне и народне музике. Публика је након сваког извођења бурним аплаузима поздравила Суботичане, који су радо певали популарне песме, које су нарочито познате у интерпретацији легендарног панонског шансоњера

Звонка Богдана. На крају програма, музичари су на бриљантан начин извели „Шеву“, која је изазвала овације и аплауз поштовалаца квалитетне тамбурашке музике.

Ансамбл „Руже“, основан је 2012. године, а како нас је информисао портпарол састава Крунослав Пијуковић, примарни циљ је да верно и одано негује истинске вредности тамбурашке музике. Посебно се поносе наградом „Најбољи оркестар на свету“, која им је додељена 2020. године, на 13. Тамбурица фесту, где је члану ансамбла Матији Темуновићу додељена и титула „Најбољи баспримаш“.

„Тамбурица је универзални инструмент и наш ансамбл није ограничен репертоаром. Свирамо лепу музику, од староградских, тамбурашких, народних, све до забавних песама“, на-

глашава Пијуковић и позива све да 20. октобра 2022. године присуствују обележавању десете годишнице по-

стојања Ансамбла „Руже“, у Градској кући у Суботици.

П. М.

Српско вече у Мађарбоји

Дружење уз фолклор и гастрономију

Трећи по реду Српски гастро-културни дан одржан је 2. јула у Мађарбоји, у организацији тамошње Српске самоуправе. Љубитељи српских гастрономских специјалитета и поштоваоци српске културе, у великом броју су се одазвали позиву главних организатора, на челу са Вером Вуковић Рот, председницом мађарбојске Српске самоуправе. Већ приликом уласка у месни Дом културе, на дворишту споменуте установе, посетиоце је чекао прави „гастро-призор“. Прасад, ћевапе и пљескавице је са својим помоћницима, пекао познати роштиљџија Зоран Гужаничић.

Приказ лепоте српског фолклора овом приликом био је поверен КУД-у „Банат“ из Деске, који ће догодине обележити 75. годишњицу свог постојања. Дешчани су свој једносатни концерт отворили „Играма из Левча“, да би потом уследио оркестарски блок под управом хармоникаша Стојана Брцана. Публици се пружила прилика да се диви играма и ношњама лесковачког краја, а затим је уживала у из-

вођењу сениорске групе, која је представила „Игре из Бачке“. Приказане су и „Игре из Димитровграда“, а потом је уследио музички блок, а песмама са Косова представила се солистичкиња Естер Фрањо Вујин. Концерт је приведен крају „Крајиштем“, кореографијом која је слично осталим играма, изазвала бурне аплаузе публике.

Кристифор Брцан, председник КУД-а „Банат“, присутне је позвао да пробају гибанице које су на дворишту месног Дома културе почеле да пеку марљиве активистичке ансамбла, предвођене Невенком Белајски и Евом Брцан. У међувремену, и вредне жене из Мађарбоје почеле су да сервирају вечеру – укусни роштиљ.

Задовољна целовечерњим програмом, пре свега презентацијом српског фолклора од стране чланова дешчанског ансамбла, била је и Јелица Кућанчанин, члан ССМ-а: „Дешчани заиста знају неуморно да играју. Све је било лепо. Али када сам видела ону свилу широку, онда сам се сетила моје маме и тетка. Оне су то носиле. После сам ја носила те свиле, а сад

сам већ осамдесет. Посебно ми се свиђао златни вез, па дукати... Нек се зна шта је било некад. Нек види овај народ шта ми Срби имамо“, рекла је госпођа Кућанчанин за наш лист.

Након вечере, захваљујући Оркестру „Банат“ и хармоникашу Радовану Марићу, концертмајстору Великог народног оркестра РТВ Војводине, уследила је плесачница. Многи при-

сутни су заиграли и запевали, па се повело и коло.

Приредба, коју су суфинансирани Уред премијера и Фонд „Бетлен Габор“, постигла је свој циљ, а српски фолклор и гастрономија добили су нове поштоваоце, који са нестрпљивом очекују следећу презентацију дела културе.

П. М.

Нови Сентиван

Настављачи ивањданских обичаја

Српска самоуправа у Новом Сентивану посебан нагласак ставља на чување и неговане старина, везаних за српски народ. Ту спада и вишевековна традиција плетења ивањског цвећа. У нашем народу ово цвеће има снажна обредна својства. Наиме, дан пре светог Јована Претече, односно Ивањдана, плету се венчићи од ивањског цвећа, како би се увече остављали испред врата, верујући да се на тај начин штите дом и породица од несреће.

Споменута самоуправа је и ове године позвала чланове српске заједнице да 2. јула изађу у атар, код долме села, како би тамо набрали што више ивањског цвећа, а затим, на дворишту парохијског дома плели венце. Како се то ради, показала је Теодора Крунић Дунаи, председница ССН-а, која је мла-

дима, али и мало старијима преносила своје богато искуство и знање, које је стекла још од своје маме Анице.

Многи мештани су се укључили у процес очувања лепе традиције уочи Ивањдана, а да ће она и опстати, о томе сведоче многи ивањски венци на српским кућама, окачени на видним местима.

П. М.

УМЕТНОСТ

Радионица иконописања у Будимпешти

Спој уметности,
традиције и духовности

Друга по реду Радионица иконописања одржана је у црквеним просторијама, у порти будимпештанског српског храма Светог Георгија. У пријатној атмосфери, са полазницима ове радионице, као и прошле године, радила је професорка Весна Станисављевић из Београда.

Десетак полазника радионице имало је прилику да упозна кључне елементе технике сликања икона, као и каноне византијског иконописања.

„Ове године је много озбиљније, с

обзиром на то да је доста полазника већ други пут у овој у радионици. Они већ имају искуства у иконописању. Мало је мањи број у односу на прошлу годину и то се показало много бољим, јер могу да се посветим сва-

коме и помогнем у индивидуалним коректурама и сугестијама. Ја сам ту да помогнем и пружим све потребне инструкције, како би свако могао самостално да уради икону”, рекла је за наш лист Весна Станисављевић.

Ово је једина иконописачка радионица у српској заједници у Мађарској и веома је важна, пошто повезује Србе и Мађаре, који су овде са истим циљем, да науче иконописање и развију своју креативност. Идејни творац и реализатор радионице је Љубомир Алексов, председник Ловранског удружења за неговање традиције и културе, у чијој се организацији одржава и ово вишедневно иконописање.

„Сама чињеница да је дошло до друге колоније, значи да смо успели поново да заинтересујемо људе, да се одазову нашем позиву и укључе у рад. Ова радионица већ полако почиње да бива традиционална, постоји интересовање за наредну годину, а има и нових полазника који би се укључили. Сви су имали

позитивно мишљење о прошлогодњој радионици, па су дошли и ове године на радионицу иконописања, под будним оком стручњака, каква је професорка Весна Станисављевић из Београда”, објашњава Алексов.

Радило се сваки дан од раних јутарњих сати, па до касно поподне. Свако је према свом нахођењу изабрао лик светитеља, којег је сликао.

„Није најбитније колика је уметничка вредност ових урађених икона, које су настале у радионици. Битно је да човек радећи иконе доживи душевно окрепљење, а иконе ће сигурно бити лепо урађене уколико је човек смирен, преда се раду и има доста стрпљења”, додао је Алексов.

Као и прошле у године, на иконописачкој радионици учествовао је и Иштван Шимичко, лидер фракције КДНП, који је овога пута урадио икону Светог Саве. Међу учесницима је била и Зорица Јегер из Помаза, која је са нама поделила своје утиске:

„Прошле године сам се исто јако лепо осећала, зато сам једва чекала да се ове године поново организује овај камп. Уживам у сликању икона. То је као неки препород, зато што човек искључи мозак и онда се само препусти раду. Осим овогодишње иконе Светог Игњатија, мало сам рестаурирала прошлогодишњу икону Светог Николе. Весна нам одлично све објасни и она ме је за ова два кампа научила много тога, да могу и самостално да радим. Зато сам умела прошлогодишњу икону мало да пруредим, али овогодишња икона ми је још лепша него прошлогодишња. Приметно је и да су све иконе, које су настале на овом кампу, прелепе”, каже Зорица Јегер.

Д. Ђ.

Галерија „Круг“ у Ноћи музеја

Изложба плаката посвећених
Николи Добровићу

Поставка „(РЕ)-конструкција плакат и Добровић“ је део сарадње Академије техничких и струковних студија у Београду и Београдске интернационалне недеље архитектуре, којом се обележава 125 година од рођења архитектке Николе Добровића (Печуј, 1897 – Београд, 1967).

Будимпешта, као светска метропола, нуди многе културне садржаје за свачији укус, а били смо сведоци да је у „Ноћи музеја“, 25. јуна, више хиљада грађана похрлило да погледа најатрактивније програме. Било их је преко 2500 те ноћи, широм Мађарске. Највећу пажњу привукао је новоотворени Етнографски музеј, као и „Кућа музике“, која се налази у Градском парку, преко пута Амбасаде Србије.

Галерији „Круг“ је пошло за руком да се такође укључи у овај пројекат. Она је била домаћин изложбе плаката, посвећене чувеном српском архитекти Николи Добровићу.

Изложбу је отворио академски уметник Милан Ђурић, који је између осталог рекао: „Ову годину посвећујемо браћи Добровић, која су рођена у нашим крајевима, овде у Печују, у Мађарској. Николи, кроз ову изложбу

плаката, али и Петру, који ће бити инспирација нашој традиционалној Међународној уметничкој колонији КРУГ 360, која се одржава већ 13 година. Ово је само наставак наше сарадње и дугогодишњег рада са Факултетом за дизајн. Сматрам да је веома важно да и академски образовани српски уметници добију простора у овој великој манифестацији 'Ноћ музеја' у Мађарској”.

Изложба је представљена почетком јуна и у Скандинавском павиљону Факултета ликових уметности у Београду. Никола Добровић је био професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду, редовни члан Српске академије наука и уметности и једна од најзначајнијих фигура српске и југословенске архитектуре.

„Веома ми је драго што смо ову изложбу реализовали у 'Ноћи музеја'

у Галерији 'Круг' и на тај начин вратили Николу Добровића његовој кући. Мени, као делу колектива који је фокусиран између осталог на дизајн ентеријера, било је велико задовољство да радим са студентима графичког дизајна и да на тај начин остваримо једну мултидисциплинарност у овом пројекту”, рекла је Наталија Ђукић, члан БИНА тима, асистент АТССБ.

Пројекат „Плакат и Добровић“ је био део БИНЕ (Београдска интернационална недеља архитектуре), а сада је премијерно приказан и у Мађарској, прво у Будимпешти, а током године и у Печују, родном граду великог српског архитектке.

„Ово није први пут да Београдска политехника учествује у 'Ноћи музеја' и јако се радујем да смо поново овде. Надам се да је ово почетак нове са-

радње, у новом простору. Имамо већ нешто у плану, али о томе касније”, рекла је проф. др Јелена Дрбац, шеф Катедре за дизајн Академије техничких струковних студија у Београду.

Током „Ноћи музеја”, све до поноћи, у Галерији „Круг“ смењивали су се љубитељи уметности и плаката, а родиле су се идеје за нека нова остварења.

„Моја инспирација за ове плакате био је Генералштаб у Београду и желела сам на што једноставнији минималистички начин да прикажем ове плакате. Овде су изложена два моја рада, а на једном су исписани називи Добровићевих пројеката, са иницијалима у виду графевине”, рекла је Анђела Станић, студенткиња графичког дизајна.

Д. Ђ.

Претпремијера у Српском позоришту у Мађарској

ТЕАТАР

Бити човек међу људима и нељудима

„Неизмерна ми је част и привилегија да играм патријарха Павла. За мене је ово био крупан залагај и морам да признам да сам страховао како ћу успети да изнесем улогу. Али, сада сам неизмерно срећан, кад сам видео реакцију публике”, рекао је за наш лист поводом представе посвећене патријарху Павлу, тумач његовог лика, Милан Малбаша.

Уз речи архијерејског благослова Његовог преосвештенства епископа будимског господина Лукијана и жељу да Српско позориште у Мађарској приреди више оваквих душекорисних представа, у недељу, 3. јуна, изведена је претпремијера дуодраме Јована Јањића „Патријарх Павле – Бити човек међу људима и нељудима”. У насловној улози је Милан Малбаша, а Александар Дуњић игра новинара, који са патријархом води разговор. Представу је режирао Милан Рус, уз асистенте, Катарину Павловић Бачи и Анастасију Каргину. Циљ представе је да се кроз уметнички израз искаже аутентична реч патријарха Павла.

„Није било лако припремити представу, текста је много, али са одличним сарадницима какви су Александар Дуњић и Милан Рус, сјајан редитељ, пребродило сам све препреке. Јован Јањић, биограф патријарха Павла, је написао предиван аутентичан текст са речима које је изговорио Павле. Предиван је осећај јавно изговарати речи патријарха Павла”, изјавио је Милан Малбаша за наш лист.

Он је родом из Далмације, из Бенковца, и за време рата је пребегао у Србију. У родном крају се, такође, бавио глумом, радио је за книнску и бањалучку телевизију ТВ БН, за бањалучко и книнско позориште, чији је један од оснивача. Са изванредним талентом имитатора и комичара,

играо је многе хумористичке монодраме, многе од њих је и сам написао. Гостовао је по српским клубовима Аустралије, Америке, Канаде и Европе. Тренутно снима емисију у једној од најгледанијих серија у Републици Српској „Добро јутро, комшије”.

„Играјући дуго хумористичке улоге, осећао сам се недоречен пред самим собом. Имам осећај за хумор и јесам хумориста, али сам емотивна душа и православца, и ова тема ми је била јако изазовна и блиска. Пресрећан сам што сам добио ову улогу и што сам успео да је изнесем”, каже Малбаша.

Занимљиво је да у неким секвенцама у представи Милан Малбаша и говори гласом патријарха Павла, потпуно веродостојним.

Александар Дуњић, београдски драмски уметник, већ четири године успешно ради са Српским позориштем у Мађарској.

„Овом претпремијором представа је почела свој живот. Она ће, као и све добре представе, а ја верујем да учествујем у доброј представи, сазревати, свој пун волумен ће добити с јесени и добијати га даљим извођењем. Ми, као глумци, почећемо да стичемо пуну свест о томе шта ради. Овој представи прогнозирам живот барем десет година”, рекао нам је Дуњић.

Милан Рус се присећа да га је по-

сле успешне премијере „Милош Велики – књаз српски”, рађене по тексту Милована Витезовића, потражио Александар Дуњић.

„Он је водећи уметник Позоришта на Теразијама, са којим смо радили више пројеката. Показао ми је текст Јована Јањића и сложили смо се да свакако треба да се уради представа. Текст ми се допао, јер га је написао човек који иза себе има три књиге о патријарху Павлу и пратио га је на многим његовим путовањима. У питању је дуо драма и било ми је јако важно да се, у сагласности са Српском православном црквом, ова представа оствари, да можемо такву врсту духовности, која је повезана са највећим ликом црквене историје, поставити на сцену, што се и остварило. Сакралне теме су ме одувек занимале, урадили смо неколико представа на ту тему. Јањићев текст смо пробали да прилагодимо сценским условима и потребама, да се позоришни закони уваже, осим строгих канонских правила. Представа је одиграна, мени се чини да је изван мојих очекивања, било много добрих тренутака. Текст нас је инспирисао да се још више приближимо православној духовности, да неке ствари схватимо, које за нас лаике представљају велике теолошке упитнике”, прича нам Милан Рус.

Александар Дуњић додаје да је тема представе о патријарху Павлу крајње захтевна, да је то једно дубоко филозофско мисаоно штиво, у форми интервјуа.

„Ово је изузетно тежак жанр, који не подразумева ништа бласфемично, никакве јефтине сензационалистичке поене, све је дубоко и мисаоно. Амбиција читаве представе јесте дубока порука, а то је да ми имамо своју духовност, да имамо најлепше примере нашег рода, који су изнедрили ту духовност, која може и мора да нам буде путоказ, да се ми, обични људи, трудимо да стигнемо тамо где

су појединци стигли и доказали да је то могуће. Метафора ове представе је да је патријарх Павле поникао из истог овог народа, да потиче из села, које није далеко од мађаске границе. Пред собом није имао широм отворена врата, али када постоји квалитет и ако је човек консеквантан у врлини, тај квалитет може да прокрчи пут да се дође до највиших духовних висина.”

Од нашег саговорника сазнајемо да је сусрет са Миланом Малбашом био случајан, неочекиван и дружећи се са њим, Дуњић је открио његов дар да имитира патријарха Павла и његову потпуну сувереност и бриљантност у томе. Размишљао је како тај таленат ставити у функцију, у овом турбулентном збуњујућем времену, како да се врати времену другачијем од данашњег поимања света и живота, свету у којем су људи браћа, у којем су људи равноправни и где би морали да се редифинишу односи међу људима и народима. Размишљао је како те дубоке мисли патријарха Павла поставити на сцену, поново их афирмисати и извући на светлост дана, без обзира што је Павле још жив у народу, и што његов ауторитет и његова величина и даље живе. После 13 година од његове смрти, његове дубоке хумане општељудске мисли су оживеле и извучене су на површину.

К. П.

ПРЕМИЈЕРА ПОЧЕТКОМ СЕПТЕМБРА

„У позориштима је обичај да се на крају сезоне направи једна претпремијера, да се још мало доради и да наредна сезона отпочне премијером. Ми смо, такође, ово урадили. Премијера се планира 6. или 7. септембар, у зависности од доласка патријарха Порфирија у посету Будимској епархији. Желимо да премијеру одиграмо у његову част. Такође желимо да обележимо 250. годишњицу рођења Јоакима Вујића, оца српског театра. На дан његовог рођења, 9. септембра, планирамо да изведемо представу у Баји, родном месту Јоакима Вујића”, рекао је за СНН Милан Рус.

ИНТЕРВЈУ

Историичар Милан Мицић, генерални секретар Матице српске

Сусрети са Србима у Мађарској ме оплемењују

„Као што више људи један исти догађај види различито, тако се може писати и историја, али то није добро. Историичар треба да осветли ставове и вредности свих друштвених група, класа, слојева, народа, локалних заједница, појединачна у посматраној теми и у одређеном хронолошком оквиру“, каже за наш лист др Милан Мицић, који се већ деценијама бави историјом Срба на просторима северно од Саве и Дунава.

Др Милан Мицић је аутор педесет књига из области историографије, историјске есејистике, документарне прозе, кратке прозе и поезије. Посебно је закупањен темама као што су српски добровољачки покрет у Првом светском рату, колонизација Војводине у 20. веку, Срби у Мађарској у 20. веку, историја Баната и однос књижевности друге половине 19. и прве половине 20. века.

Један је од ретких савремених српских аутора који у својим књигама успешно обједињује научна истраживања и белетристику.

Добитник је бројних награда, за прозу и поезију. Српској заједници у Мађарској познат је по ранијим предавањима о добровољачком покрету у време Првог светског рата и колонизацији у Војводини, која је након тога уследила, по књигама о Србима који су оптирала из Мађарске, као и по причама „Дуго путовање у Табану“.

О свом начину стварања, Милан Мицић за наш лист каже:

– У научном раду поштујем методолошке принципе, али истовремено тада прикупљам и грађу и унутрашњи емотивни набој, који развијам у

себи и пребацијем на књижевни ниво. У мојим књигама прозе и поезије сусрећу се слични или исти мотиви о сеобама, добровољцима и колонизацији, као и у историографији.

За нас су посебно интересантне ваше књиге везане за Србе у Мађарској, приче кроз које сје проткали појединачну и колективну самоћу, пошребу да се ојстине у својој различитости и идентитету, и у мађарској култури и окружењу.

– У колонијалном селу Војвода Степа у Банату, у којем сам одрастао и које су населили Срби из свих српских крајева после Првог светског рата, један део села звао се Батањски крај. Као дечак питао сам оца Остоју ко су ти људи, и он ми је објаснио. У селу жестоких ратничких, динарских темперамената, овај батањски свет издвајао се смиренешћу, љубазним опхођењем и знањима о животу у панонским равницама. Крајем 60-тих, или почетком 70-тих година 20. века, у београдској „Политици“ појавио се један чланак о Ловри. Тако сам у детињству сазнавао ко су Срби из Мађарске и где се све простире српски народ.

Писали сје о српским ојшантима. То је шема која је дуго занемаривана. Ви сје се њоме бавили и као историичар и као књижевник.

– У почетку мог бављења историјом српски опантани из Мађарске били су само део моје велике теме о колонизацијама Војводине у 20. веку, а када сам упознао свет Срба у Мађарској и људе у њему, та тема је за мене постала много више, а Срби у Мађарској постали су у мојој свести симбол националне и људске истрајности.

Одвојени од матице, а у 20. веку од ње и заборављени, у тешким историјским околностима за очување националног бића, културе и језика, у сусрету и окружењу једног идентитетски самосвесног народа, Срби у Мађарској извели су подвиг достојан дивљења. И данас постоје!

Историографски оквир за мене није био довољан да опишем судбину Срба у Мађарској и онда сам написао збирку прича Дуго путовање у Табану, где сам могао да искажем то осећање дубоке и велике самоће, која је непрекидно притискала Србе у Мађарској током њихове историје, али и оне унутрашње чврстине, самосвести и поноса, који су српску заједницу, кроз историју, довели до данашњег трајања.

„Миша Рус селио се у бели, у шо чудно доба већ врло, врло изабелени свеш.“ Ово је прва реченица ваше приче „Сеоба и елеија Мише Руса“. Делу је пророчки. Како шо коменшаришеште, као историичар, с обзиром да и у овом шренушћу милиони изабелица из рашом захваћених подручја шраже државу у којој би имали мир?

– Одувек су се људи селили. Често их је невоља селила, али и потрага за бољим животом. У људској природи је немир и потреба за покретом. Али ти велики људски покрети изазвани су најчешће ратовима или појавама великих катаклизми. Човек је одувек жудео за неким мирним и срећним местом за живот. Да ли га је нашао и да ли ће га наћи? Како се данас милиони људи налазе у бекству, то не говори у прилог нашој цивилизацији.

Биће српског народа саздано је од ткива сеоба које описујем у свом научном и књижевном раду. У данашњем свету дубоких потреба, када су доведени у питање национални и културни идентитети, када постоји глобална упитаност о потреби људског осећања и мишљења, где се склонити, велико је питање: Да ли човек 21. века може да побегне у себе, ако тамо не може ништа наћи?

Једном ириликом сје рекли: „Где јод су се крешали Срби са ових ипросшора, у њиховом бићу, култури, језику, и шре свега у њиховом оку, у њиховом срцу и у њиховој души, сијао је Свети Сава“. То је Ваш дубоко доживљај ове мале српске заједнице, која још увек иштрајава.

– Темел српске истрајности на просторима данашње Мађарске и српског духовног и културног постојања је српска православна црква. У колективном бићу Срба из Мађарске православна и светосавска вера јесте онај идентитетски белег, који српски народ у Мађарској ставља у историјско постојање и чува од непостојања. То је траг који Србе чува од нетрага, од заборавља и препуштања ветровима историје, где би се изгубио сваки глас и помен. Православна вера, српски језик и самосвест о свом историјском бићу јесу оно што уочавам увек када се срећем са Србима из Мађарске. И вечна брига како се прилагодити времену и простору и преживети као заједница. Српска заједница у Мађарској је у стању непрекидног ослушивања, у потреби да очува себе под теретом велике српске историје која дише у њој.

Радећи на књијама о Баишањи, Ловри и Табану, имали сје ирилику да добро ујознашше ирилику у српској заједници и да се ујознашше са ишцима и делима Сшојана Вујичића, Пејтра Милошевића, Преграта Сшејановића, Драјомира Дујмова Драјана Јаковљевића и других ишсаца на овим ипросшорима.

– Уживао сам пишући књиге о Србима у Мађарској. „Одисеја батањских Срба“ била је књига која је отворила врата мог интересовања за Србе у Мађарској, али и за мене благотворне и инспиративне контакте са српском заједницом у Мађарској. Награ-

Милан Мицић

ДУГО ПУТОВАЊЕ У ТАБАЊУ

ОСЛУШКУЈЕМО ИСТОРИЈСКА ПРОТИЦАЊА

„Сваки сусрет са Србима из Мађарске, за мене је дирљив. Та љубав која се показује ка Србији, али и сопственој историјској судбини, ма каква она била. Драго ми је да је српска заједница у Мађарској у мени препознала пријатеља. Увек када се сретнем са Србима из Мађарске заједнички пратимо и ослушкујемо историјска протицања и данашње трајање српске заједнице у Мађарској. То су сусрети који ме оплемењују као човека, историичара и књижевника. Кад год долазим у Србију после боравка међу Србима у Мађарској чини ми се се као да носим са собом један племенит пртљаг српске историје и српског сазнања о себи. То је дар Срба из Мађарске“, наглашава наш саговорник.

да Сретењска повеља подстакла ме је на сазнање да сам на правом путу и међу правим људима. Синтеза о оптацији – „Срби оптанти из Мађарске у Краљевини Југославији 1921-1941“, чини ми се да ми је показала да сазревам као научник, а књига „Од рата до оптације – Ловра 1914-1924“, представљала је за мене безмерно уживање када сам сагледао расположиву грађу о овој теми и на једном микро-простору, као што је Ловра, која је и својеврстан симбол Срба у Мађарској, сагледао историјску и људску судбину српског човека у Мађарској у тих десет година, без сумње пресудних за историјско постојање Срба на овом простору.

Србима писцима из Мађарске одувек сам се дивио. Њиховој унутрашњој снази и сабраности да очувају српску мисао и српски језик, да их одбране и истакну, и да постоје и раде, увек стрпљиво и пажљиво, а често неправедно заборављени од матице, делећи током времена целокупну судбину своје заједнице.

Приликом насјанка ваших књига користили сте лихераштуру на српском, али и на мађарском језику. Да ли се ти извори разликују у одређеним чињеницама?

– Виђење једних истих догађаја у историји често се разликују код Срба и Мађара и то је нормално, јер историјске позиције тих народа у новијој историји биле су различите и често веома супростављене. Са колегом Ференцом Неметом, мађарским историчарем из Србије и чове-

ком који се озбиљно бави културном историјом, писао сам књигу о догађајима из новембра 1918. године, у Банату, где смо показали да српски и мађарски историчар и те како успешно могу да сарађују и на темама о којима српска и мађарска наука, али и колективна свест, не говоре истим језиком.

За своје књиге о Србима из Мађарске користим већим делом српске, али и мађарске изворе. Колега Ференц Немет и колегиница Марија Силађи преводе ми те текстове и њима сам врло захвалам.

Да би се разумела у потпуности, слика српског историјског трајања на простору данашње Мађарске, потребно је истраживати историју одређених микро-простора у којима су живели или живе Срби. Тако долазимо до микро-историје српских заједница, истраживачку сонду спуштамо најдубље ка породици и појединцу, који носе у својој људској судбини историјску драму целог једног народа. Стручно писање микро-историје је најбољи допринос историчара једној заједници. Из тих микро-историја може изнићи велика историјска синтеза о Србима у Мађарској.

На којим темама ширењу радиш, рађа ли се нова књија?

– Тема српских историјских кретања и сеоба и даље ме заокупља. Покушавам да у себи сложим сложене историјске процесе, да сагледам изворе српских сеоба и њихова ушћа, да пратим како се српски народ, стално у покрету, прилагођавао новим

просторима и новим историјским околностима. Када ме умори писање историје прихватам се кратке прозе, чије исходиште је у темама које проучавам као историчар. Те чворове

историје и људске судбине покушавам да размрсим у себи. Тако настају моје књиге.

Разговор водила: Славица Зељковић

21. јула 1718. – Закључен је Пожаревачки мир Турске, Аустрије и Млетачке Републике, након турског пораза у рату 1714-18. Турска је тиме препустила Аустрији северну Србију, јужно од Саве, Банат и део Срема.

21. јула 1884. – Рођен је биолог и физиолог Иван Ђаја, члан Српске академије наука и уметности, оснивач катедре за физиологију (1910). Париска Академија наука доделила му је 1946. награду за рад у области физиологије (Прих Монтунон).

21. јула 1921. – У Делницама, у Хрватској, убијен је министар унутрашњих послова Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца Милорад Драшковић. Атентат је, у знак протеста због доношења Обзнане, закона којим је забрањен рад комунистичкој и другим левичарским партијама, извршио Алија Алијагић, припадник левичарске организације „Црвена правда“.

21. јула 1985. – Умро је Александар Вучо, једна од најзначајнијих личности југословенске књижевности 20. века. Песник, романописац и активни учесник надреалистичког покрета, сматра се и родоначелником модерне поезије за децу („Глухо доба“, „Позив на маштање“, „Мастодонти“, „Ако се још једном сетим“).

21. јула 1985. – Умро је Зоран Радмиловић, један од највећих југословенских глумаца. Легенда за живота, упамћен је по низу бриљантних улога – краља Ибија, Радована III,

Тригорина у „Галебу“, Лазе Костића у „Santa Maria della Salute“.

21. јула 2000. – Умро је композитор Станојло Рајичић, члан Српске академије наука и уметности и директор Музикошког института САНУ (1958-63) (опере „Симонида“, „Карађорђе“, балет „Под земљом“, шест симфонија, циклуси песама).

21. јула 2008. – После 13 година скривања, у Београду је ухапшен бивши лидер босанских Срба и хашки оптуженик Радован Караџић, и изручен Трибуналу у Хагу.

21. јула 2017. – Преминуо је Предраг Гојковић Цуне популарни певач севдалинке, староградских, народних и забавних песама.

22. јула 1456. – Хришћанска војска под командом угарског војсковође Јаноша Хуњадија победила је турске снаге које су опколиле Београд. У српским народним песмама Хуњади, који је у току борби умро у Земуну, помиње се као Сибињанин Јанко.

22. јула 1739. – Турска војска у бици код Гроцке победила је Аустријанце и приморала их да напусте Србију и Београд.

23. јула 1914. – Аустроугарска је упутила ултиматум Србији да спроведе истрагу поводом атентата на престолонаследника Франца Фердинанда 28. јуна у Сарајеву, захтевајући да у истрази учествују и аустроугарски полицајци. Србија је одбила захтев, сматрајући да је то

задирање у суверенитет државе. Аустро-Угарска је 28. јула објавила рат Србији.

24. јула 1804. – Српска потера предвођена Миленком Стојковићем ухватила је и погубила на дунавском острву Ада Кале, београдске дахије Аганлију, Кучук-Алију, Мулу Јусуфа и Мехмеда Фочића.

25. јула 1817. – По повратку у Србију

убијен је вођа Првог српског устанка Ђорђе Петровић Карађорђе. Он је после слома устанка 1813. избегао у Аустрију, а затим у Русију. Са намером да настави борбу против Турака, 1816. године се придружио грчком покрету за ослобођење. Наредне године је стигао у Србију како би заједно са Милошем Обреновићем договорио наредне акције за ослобођење Србије од Турака. Убијен је по Милошевој наредби током ноћи 26. јула 1817. године. Убиство је организовао Карађорђе кум Вујица Вулиће-

ВРЕМЕПЛОВ

вић, док је извршилац био Новица Новаковић. Затим су препарирали Карађорђеву главу и послали је турском султану.

26. јула 1963. – У земљотресу у главном граду Македоније, Скопљу, погинуло је више од хиљаду људи, а град је разрушен.

Карађорђе Петровић убијен је 25. јула 1817. године

НЕВЕН

Ђачки портрети

Најуспешнији матуранти Српске гимназије „Никола Тесла“

У свакој генерацији матураната Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, увек има оних који се својим учењем, радом, активношћу у ваннаставним активностима посебно издвајају. Они, традиционално, приликом завршетка свог средњошколског школовања, заслужено бивају посебно награђени. Тако је било и током 2021/2022. школске године.

Ана Марчетић је овога пута проглашена за „Ђака генерације“. О свом четворогодишњем боравку у нашој гимназији на Тргу ружа, рекла нам је следеће:

– Српску гимназију „Никола Тесла“ у Будимпешти уписала сам 2018. године, а делује ми као да је било јуче. Признајем да није било једноставно тако рано отићи од куће и похађати школу у иностранству, али искуство и знање које смо ту стекли је непро-

цењиво. Сваки моменат проведен у Будимпешти и школи ће ми остати у најлепшем сећању. Веома сам поносна на своје вршњаке и пријатеље, као и на целу нашу заједницу. И поред тога што ми је овај завршетак тежак и емотиван, посебно сам била срећна када сам сазнала да сам ја ђак генерације. За то могу да захвалим највише својој школи, која ми је помогла да још више развијам свој таленат и интересовања. Искористи-

ла сам све могућности које ми је она пружила, што бих иначе препоручила свим будућим генерацијама. Захваљујући доброј организацији, похађала сам више ваннаставних активности и била укључена у културна дешавања ван школе, без страха да нећу имати довољно времена за учење или дружење. Можда нећу успети све да поменем, али желела бих још једном да се захвалим директорки др Јованки Ластих и целој управи Српског забавишта, основне школе, гимназије, колегијума и библиотеке „Никола Тесла“ у Будимпешти, због којих је ова школа на данашњем нивоу. Такође бих се захвалила својој разредној, Ерики Котхенц, и свим професорима у гимназији, а такође и у ђачком дому – каже Ана.

Тамари Пап је уручена награда „Ђак проминент“. Она је о свом школовању у Српској гимназији у Будимпешти изјавила, поред осталог, и ово:

– Мој главни мотив је био изабрати гимназију у којој ћу имати прилику да негујем оба језика својих родитеља, мађарски и српски. Веома брзо сам стекла нове пријатеље, како у школи, тако и у дому. Увек сам се трудила да помогнем својим школским друговима, и то не само у учењу, већ и у свакодневном животу. Често сам била преводицац у разним ситуацијама. Укључила сам се у рад Ђачке самоуправе Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти, која нас је усмерила да будемо одговорни и да самостално остварујемо неке наше идеје. Четири године сам била члан фото-секције школе, где је моја креативност долазила до пуног изражаја. Са посебним интересовањем сам пратила предавања, која за средњошколце организује Универзитет „Етвеш Лоранд“. У организацији Музеја хемије, имала сам прилику да учествујем у летњем кампу са својим вршњацима, где сам се упознала са применом хемије у савременој индустрији. Поносна сам и на постигнуте резултате на разним такмичењима. Мени је посебно драго што сам ове године освојила престижно признање „Ђак проминент“. Ова награда ми пуно значи, пре свега она је признање за мој рад и труд. Српска гимназија „Никола Тесла“ у Будимпешти научила нас је да стварамо реалну слику будућности, да постављамо циљеве како бисмо их остварили. Истовремено ми је пружила прилику да негујем своје двојно држављанство, да сачувам национални идентитет, традицију и корене културе мојих предака – рекла нам је Тамара.

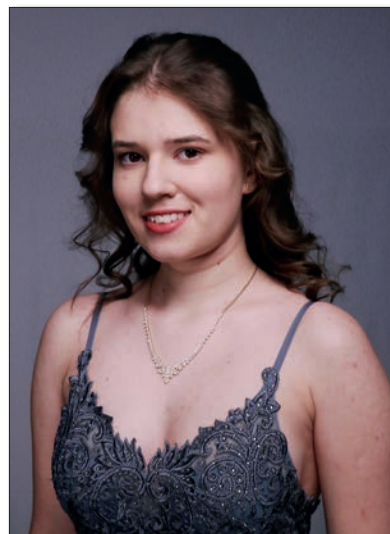
Мирјани Ђурић је додељена награда „Грамата Никола Тесла“. Она је то заслужено добила, пошто је била одлична ученица, а уједно и водећа личност свога одељења. То смо сазнали од њене разредне старешине, професорке Изабеле Данко. Осим тога, она је била једна од најуспешнијих чланица драмске секције наше школе, а посебно се издвојила својом одличном глумом у представи „Док нас смрт не растави“. Она је веома скромно изнела своје мишљење о добијеној награди:

– Гледано из моје перспективе, рад је пут ка сваком успеху. Уколико посматрам своја постигнућа током школовања у Српској гимназији „Никола

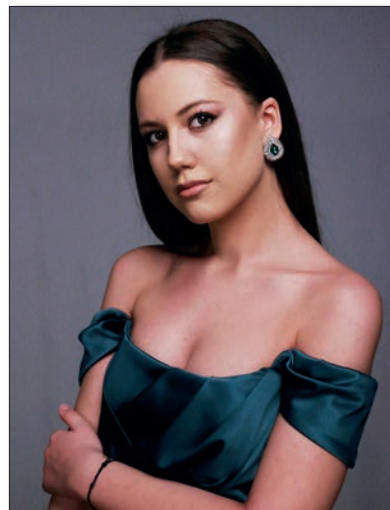
Ана Марчетић, 12/ц

Тесла“ у Будимпешти, могу одговорно да тврдим да су рад и упорност довели до резултата. Наравно, битна је

Тамара Пап, 12/а

и комуникација са професорима, као и њихова подршка. Ја сам имала несебичну подршку свих својих професора као и директорке др Јованке Ластих. Сматрам да од подршке креће највећа мотивација. Након успешне матуре и доделе „Грамате Никола Тесла“, посебне награде директорке др Јованке Ластих, сматрам да сам извукла свој максимум – каже Мирјана. Драгомир Дујмов

Мирјана Ђурић, 12/б

ФОЛКЛОР

Мала школа српских игара у Шиофоку

Игре из Левча, Владичиног Хана и Мачве

У организацији Оркестра „Коло“ из Тукуље, у једном од угоститељских објеката града Шиофока, од 27. јуна до 2. јула одржан је традиционални Плесни табор „Коло“. Главни организатор је познати музички педагог и музичар Ладислав Халас, а манифестација је имала много учесника. Радним данима број полазника је варирао између 60-70, а последњи дани су привукли 110 играча.

Програм табора конципиран је тако да првенствено доминирају хрватске и српске игре, а било је тематских

дана, када су до изражаја дошли бугарски и грчки фолклор.

Што се тиче презентације српских народних игара, и ове године за увежбавање наших игара био је задужен Кристифор Брцан, председник КУД-а „Банат“ из Деске, који је 30. јуна и 1. јула боравио у граду на обали Балатона. Уз музичку пратњу свога брата, хармоникаша Стојана Брцана, он је са камперима увежбавао кораче из Левча, Владичиног Хана и Мачве.

П. М.

ГОСТОВАЊЕ

Представа на сцени СПМ-а

ИНФО

На забрањеној звезди

Мађарска народна позоришна трупa обележила је на сцени Српског позоришта крај сезоне, извођењем поетског програма Јаноша Пилинског.

Ову представу публика је могла да види пролетос, на Народном фестивалу „Jelenlét – Присутност“, у Националном театру у Будимпешти, у извођењу чланова Мађарске народне позоришне трупе. Представа је уприличена поводом прошлогodiшњег обележавања 100. годишњице рођења Јаноша Пилинског. Он је својим песмама и есејима покретао машту и превођен је на многе језике.

У другом делу представе, након поезије Пилинског следили су стихови српских, хрватских, пољских, немачких, румунских и словачких савремених песника. У режији Јаноша Дегија, поезију су говорили и чланови Српског позоришта у Мађарској. Зорица Јурковић Ембер, изражајно је одрецитовала песму „Вилин коњиц“, Каталин Ладик, песникиње и глумице из Новог Сада, а Тибор Ембер је говорио стихове Ђорђа Кубурића, по Милошу Чеславу „Анђели“.

Милан Рус, директор Српског позоришта у Мађарској о представи каже:

– Ово је копродукција Српског позоришта у Мађарској и Мађарске народне позоришне трупе, са сјајним глумцима, представницима народности које живе у Мађарској, у којој смо могли да чујемо прелепе текстове. Сваки учесник је говорио на два, да кажем матерња језика и то је дивна ствар. Поред руководиоца трупе, Пољскиње Тунде Тројан, познате по својим књижевним вечерима, у представи играју и сјајна глумица, као и певачица Федра Алмошд, која представља Грке, затим Илдико Франк, дугогодишњи директор немачког театра „Deutsche Bühne“ у Сексарду, представник немачке и румунске народности, која игра на четири језика. Зори-

ца Јурковић и Тибор Ембер, чланови Српског позоришта у Мађарској, представљали су Србе и стихове говорили на српском и на мађарском, као што то радимо и на нашим даскама у Српском позоришту. Ту је и Стипан Ђурић, представник хрватске народности, наш дугогодишњи сарадник са дивним улогама, као и Доминика Чулиова, члан театра „Вериго“, представник словачке мањине, и Балинт Меран, глумац мађарског театра „Мадач“ у Будимпешти, некадашњи члан немачког позоришта.

Рус каже да су сва мањинска позоришта током године успешно функционисала и да сада сви одлазе на заслужену летњу паузу. Од јесени их све чека припрема за велики догађај на пролеће 2023. године, а то је Позоришна олимпијада.

Редитељ, Јанош Деги каже да много воли песме Пилинског и да је био велики изазов обележити његов јубилеј.

– Инспирација ми је била да то направим са Мађарском народном позоришном трупом, јер сам, на своје велико изненађење, открио да је Пилински преведен на све језике мањина које живе у Мађарској. Приближавање природи и космичке моменте које смо доживели кроз песме Пилинског, осетили смо да треба изнети у природу. Због тога је део сценографије филм, снимљен на Маргитином острву, који прати дан – рекао нам је Јанош Деги.

К. П.

Срдечно позивамо Вас и Вашу породицу на традиционалну ИЛИНДАНСКУ ПРОСЛАВУ У ЧОБАНЦУ

У недељу 31. јула 2022. године

Прослава почиње у 10.00 часова, богослужењем на бунарчићу, након чега ће од 12.00 часова, у порти српске православне цркве у Чобанцу, бити послужен ручак, уз наставак дружења.

У 16.00 часова биће одржано вечерње, уз освећење славског колача и благосињање кољива.

Од 17.00 часова, у црквеној порти почиње културно-уметнички програм, уз учешће СКУД-а „Опанке“ и оркестра Курнослава Киће Агатића.

Организаџори:
Српска црквена општина
Српска самоуправа у Чобанцу

Ове седмице издвајамо следеће мултимедијалне садржаје:

Опратнање четвртак
у Будимпешти

Опратнање осмака
у Будимпешти

Затварање школске
године у Ловри

Веронаучни камп
Епархије будимске

Традиционално
„Табанско вече“

Ауџор рубрике: Владимир Марковић

*Напомена: графички QR код можете скенирати било којом апликацијом са QR читачем (QR reader) или употребом сервиса Гугл сочиво (Google Lens)

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ◇ Издавач: Српско културно и медијско предузеће (ДОО-Кфрт) ◇ За издавача: Зорица Јурковић Ембер ◇ Главни и одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ◇ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ◇ Фоторејтор: Иван Јакшић ◇ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ◇ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ◇ Имејл уредништва: snnbudimpesta@gmail.com ◇ Web: www.snnovine.com ◇ Графички прелом листа: Тибор Фуксел ◇ За штампању: Szedéstűkőr Bt.: Ференц Ибош ◇ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ◇ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ◇ HU ISSN 2061-0238

ПУТОПИС

Ходочашће по српској Светој гори

Јединствени драгуљи Овчарско-кабларске клисуре (4)

Трећег, последњег дана боравка у околини Чачка, поклонници из Мађарске су кренули у обилазак манастира Никоље, једног од најпосећенијих у Овчарско-кабларској клисури. Успут су се дивили предивној природи, а о богатом биљном и животињском свету детаљно им је говорио водич Драган Ђоловић.

Као ни за већину манастира у клисури, ни за манастир Никоље се не зна када је основан и ко је био ктитор храма. По својим архитектонским карактеристикама са великом сигурношћу може се претпоставити да потиче из средњег века, највероватније из времена с краја XIV, односно почетка XV века. Никоље је највероватније настало када и други манастири у клисури, у време када су монаси синаити масовно дошли у Србију, доносећи са собом један особен вид исихастичког монаштва. За ову претпоставку нема писаних историјских извора, осим аналогија са другима „светим горама“.

У цркви посвећеној Светом Николи поклонике из Мађарске поздравила је мати Вероника. Из њеног излагања могло се сазнати да је „црква манастира Никоља мања једнобродна грађевина триконхалне основе, без куполе, пресведена полуобличастим сводом под доводном капом плитког крова. Иконостас, који се налази у никољској цркви настао је почетком XIX века. Настао је залагањем игумана

Атанасија, а под покровитељством српског кнеза Милана Обреновића. Сликане у периоду од 1826. до 1929. године, иконе нису потписане, али стилским одликама упућују на иконописца Јанка Михајловића Молера, који је за собом оставио велики број дела. Најстарије фреске манастира Никоља потичу из 1587. године и налазе се у наосу. На северној певници Никоља налази се веома занимљива сцена Христос Предмудрост, која представља седам облика Христове природе. То је богословски веома учена сцена, која показује да су наши монаси XVI века били веома богословски образовани. Оваква фреска се појављује још у свега три храма у православном свету.

Мати Вероника је веома емотивно и надахнуто говорила о исцелитељској моћи ове светиње, Светом оцу Николају, чије честице моштију се чувају у Никољу, у ковчежићу из 1835. године. Оне потичу са Свете Горе и дуго су биле у свештеничкој породици Поповића у Ивањици, а су потом дариване манастиру. У време славе

Преноса моштију Светог Николе, оне се излажу за целивање у цркви.

Након што су се помолили у цркви и поклонили светитељима, међу којима и Светом Никодиму, архиепископу пећком, Светом мученику Христифору, великом чудотворцу (мошти оба светитеља чувају се у Никољу), верници су отишли до старог бора, који се уздиже у манастирској порти. Наиме, монахиња Вероника је открила бројна чудеса, везана за исцелитељску моћ бора. Многи су га три пута обишли, помолили се, пожелели нешто и на крају пољубили икону Пресвете Богородице, која се налази на стаблу столетног бора.

Потом су поклонници у гостопримници били угошћени кафом, водом, соковима и сви су уживали у духовној оази, окружени зеленилом и негованим цвећем. Нису пропустили да погледају најстарији сачувани конак, саграђен у време обнове манастира, за коју је био заслужан кнез Милош Обреновић. Он је Никољу поконио и конак, саграђен на самој обали реке, у који је склонио своју породицу након пропасти Првог српског устанка. Одатле је једно време управљао Другим српским устанком, а у манастиру је сахранио и свог петогодишњег сина Петра.

Пошто је време брзо пролазило, вала је кренути. Међутим, пошто су организатори путовања за крај поклоничког путовања понудили две три опције факултативног програма, једни су одлучили да још мало остану у манастиру Никоље, а други су се определили за купање у самом центру Овчар Бање, где се налази велнес центар „Каблар“, са термоминералном водом температуре 36-38 степени. Једна мања група поклоника одлучила је да се попне до капеле, која је посвећена Светом Сави. Иако се до ње стиже стрмом стазом, пробијеном по ивицама стеновитих ус-

правних литица Каблара, мала, али одабрана чета поклоника стигла је до жељеног циља, а у томе није могла да их спречи ни кишица, која је почела да сипи.

Садашња капела сазидаана је 1938. године и резултат је верског одушевљења припадника богомољачког покрета, који су уз подршку владике Николаја Велимировића обнављали манастире у клисури. Тако је одлучено да се капелом обележе и Савине воде, место које се поштовало у народу због воде којој су приписивана лековита својства. Најпре је пробијена стаза кроз кабларско стење, а затим је изнет и материјал за изградњу капеле (вода, песак, камен, опека, креч). Товари су најпре извлечени на леђима животиња, а како се стрмина повећавала, све се сводило на људску снагу и залагање. Капела је скромних димензија, али је због неприступачности локације њена изградња била својеврстан подвиг. На своду изнад данашње капеле посвећене Светом Сави налазе се избледели остаци фресака. Сви који су боравили у капели посвећеној Светом Сави, били су одушевљени њеним изгледом и очарани лепотом природе.

Након ручка у једном од ресторана на обали језера Међуврше, група поклоника требало је да крене назад у Мађарску. Јереј Милан Ерић, парох печујски, био је више него задовољан тродневним поклоничким путовањем:

„Хвала Богу, Бог је велики и услышио је наше молитве како бисмо обишли нашу Мајку Србију и да се поклонимо светињама, које смо изабрали, а то су наше светиње, манастири у Овчарско-кабларској клисури. Ми смо били презадовољни оним што смо видели и доживели. Сви су се са незаборавним духовним доживљајем вратили кући!“

П. М.

ЦЕНТАР ПРЕПИСИВАЧКЕ ДЕЛАТНОСТИ

Никоље је био значајан манастир, у коме је постојала важна преписивачка делатност. У ризници манастира чува се и једна од најзначајнијих рукописних књига у српској култури, с почетка XVIII века. То је Каранско јеванђеље, настало 1608. године, у цркви Благовештења, познатијој као Бела црква каранска, у селу Карану, код Пожеге. Иако је Вук забележио, приликом своје посете 1820. године, далеко већи број књига у манастирској библиотеци, сада се у Никољу чувају свега три рукописне књиге из XVI века: Типик Св. Саве Јерусалимског, Пролог или Шестоднев за март-август и Беседе Св. Јована Златоустог.

MEGVALÓSULT MAGYARORSZÁG KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL

2022.

MINISZTERELNÖKSÉG
TUDOMÁNY, HUMANITÁRS TUDOMÁNYOK ÉS
TUDOMÁNYPOLITIKAI KÖZPONTBETHLEN GÁBOR
ALAP